

HÍRMONDÓ

Balassi Bálint Könyvtár

1997 MIKSZÁTH KÁLMÁN EMLÉKÉV

1847. január 16-án született Nógrád megye nagy egyénisége,
a magyar irodalomtörténet jelentős alakja

Kedves Olvasóink!

E sorok írója csekélyke megjegyzéseket téve van jelen. Nem kívánunk könyvpótlókká lenni; nem célunk sem életrajzot, sem pályaképet adni. Vágyunk a mikszáthi szóra figyeltetni. Fogadják, kérem, könyvtárba hívó jelként soraimat. Reményem az, hogy a magyar írásjelek (a három pont, a felkiáltójel, a kérdőjel, az idézőjel stb.) adnak annyi támpontot, hogy úgy a gondolati, érzelmi, mind a hangulati elemek világossá váljanak. Hm... Aj-aj!

Nemeskürty István kevéssé ismert Mikszáthot mutat be. (A magyar irodalom története 1000-1945.)

A nagy palóc sikerei csúcán, 1893-ban, a Pesti Hírlap szeptemberi számaiktól kezdve a következő év májusáig tárcasorozatot írt "Nagyságos Katánghy Menyhért országgyűlési képviselő úr levei" címen. Ebben a parlamenti vitákról és a politikai életről közölte nézeteit.

A cikksorozat sikerét látva megírta Katánghy Menyhért előéletét: *Nagyságos Katánghy Menyhért képviselő úr viszontagságos élete, kalandja, szerencsétlensége és szerencséje*.

Ennek a könyvnek is viharos sikere

volt, ezért Mikszáth folytatta vállalkozását: *Nagyságos Katánghy Menyhért úr további viszontagságai, bukása, a körtvélyesi csíny s végül a pénzügyi bizottságba való megválasztatása*.

1893 nyarától 1898-ig (egyéb megjelent írásai mellett és azoktól függetlenül), több mint öt éven át írta a kor politikai életét meghatározó képviselők és kormányférfiak szatirikus leplelését. A két Katánghy-könyvet csak 1910-ben keresztelték el a *Két választás Magyarországon* közös címre.

1898 őszén saját lapjában megjelent szatírája a *Szervusz, Pali bácsi!* Követi ezt a *Demokraták* és az *Új Zrínyász*.

Mikszáth valósággal provokálta az irodalmi vitát, ha kell botránnyal; jelen akart lenni az irodalmi közéletben.

Az általa szerkesztett *Almanach* 1898-as évfolyama előszavában Eszményének Kölcsey, Vörösmarty, Kemény, Eötvös működését tekinti.

...Vagy húsz év múlt el, s az irodalom és politika nincs többé közösségben. Elváltak asztaltól, ágytól. Az ágy az irodalomnak jutott, hánykolódik benne, sem elaludni nem tud, sem ébren lenni,...

Irodalom és politika

Mikor tűntek fel a parlamenti karcolatok? Az 1881-82-es években!

1892-ben a Légrády Testvérek kiadtak egy 365 lap terjedelmű kötetet *Mikszáth Kálmán Országgyűlési Karcolatai* címmel. Ez 90 db volt az író válogatása alapján. (Ma kb. hétszer annyiról tudunk.)

Közismert lett a *tisztelt Ház* címmel megjelent könyv, melyben a Singer és Wolfner cég a korábban *A képviselőház karzatáról* sorozatának darabjait adta ki Jankó János rajzaival.

Végezetül álljon itt pár Mikszáth-sor a "büró irányából":

...ítélet, hol az arculütés (tekintettel az előkelő állású egyénre, akin megesett): "szemképrázati képenkapomány"-nak iratik udvariasan körül.

Humor az aktákban

/Tolnai Gáborné/

75 ÉVE VÁROS SALGÓTARJÁN

A salgótarjáni katolikus hívek nagy száma következtében az 1930-as évek elején sürgető feladatként fogalmazódott meg egy új katolikus plébánia és templom felépítése.

1932. november 20-án az Acélgárhoz vezető úton felépült ferences zárdát és kápolnát adták át rendeltetésének. Az intézmény 100.000 pengőnyi költségéből 40.000 pengőt az új északi római katolikus plébánia hívei gyűjtöttek össze. 50.000 pengőt pedig a Salgótarjában letelepedett Szent Ferenc rend bocsájtott rendelkezésre. A 28.000 pengőbe kerülő belső berendezéshez szükséges pénzt és az egyházi felszerelés költségeit kitevő 15.000 pengőt a ferencesek Salgótarjában és környékén adományokból rakták össze.

1934. január 24-én az északi katolikus plébánia vezetői és híveik templomépítő bizottságot alakítottak és Salgótarján városához, a Rima-murány-Salgótarjáni Vasmű Rt. vezérigazgatóságához, valamint helyi híveikhez fordultak. Valamennyiük támogatását kérték egy új salgótarjáni katolikus templom felépítéséhez.

Salgótarján képviselőtestülete támogatta a kérést és 1934. március 16-án úgy határozott, hogy hat éven keresztül, összesen 50.000 pengővel támogatja meg a templom építését. Ebben az összegben azonban természetben szolgáltatott ínségmunka és építési anyag is szerepelt. A támogatásért cserébe a képviselőtestület kikötötte, hogy az egyházközség a helybeli vállalkozókat, iparosokat, szakmunkáso-

kat és munkásokat az idegenekkel szemben 6%-ot meg nem haladó előnyben köteles részesíteni.

A templomépítés összköltsége meghaladta a 200.000 pengőt, mely költségből a Rima vezérigazgatósága 300 q

Salgótarján látkép. Kat. templom

betongömbvasat, 75 q vasgerendát, 25 q idom- és szalagvasat, 10 q drótot és szeget, 40 q horganyzott vaslemez, 70.000 db ózdi salaktéglát állt adomány formájában.

A Zagyvapálfalvai Üveggyár Rt. a szükséges táblaíveget ingyen bocsájtotta a rendelkezésre, a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. pedig pénzadománnyal segített.

A templom terveit Szontágh Pál építésmérnök készítette. A kivitelezésre kiírt pályázatra 8 ajánlat érkezett,

melyből a legkedvezőbbet, Ring Gyula és Kálmán hatvani építőmesterek 131.859 pengős ajánlatát fogadták el. 1934. október 28-án ünnepélyes keretek között rakták le a templom alapkövét. Az 1935-ös év már a szakmunkák éve is volt. Zömében salgótarjáni iparosmesterek:

Patay Lajos asztalos, Molnár József lakatos, Zagyvai Béla szobafestő, Alb Ferenc kőfaragó, Kuchinka Béla üveg-mester, Barta Dezső villanyszerelő kaptak megbízást a belső munkálatokra.

1935. november 30-án már megszentelték az új templom harangjait és helyre emelték azokat.

A salgótarjáni Szent Ferenc-rendi templom ünnepélyes avatása 1936. május 17-én történt, melyről "A Munka" c. városi lap a következőképpen számolt be:

"Mindeniütt nagy nyüzsgés, boldog öröm az arcokon - 8 órakor a nagyharang megszólalása jelzi, hogy P. Uzdóczy Zadravetz István püspök kivonult a kis kápolnából teljes ornátusban, nagy kísérettel, hogy megkezdje a hosszú fáradságos, de jelen-

tőségteljes szertartást, mely 8 órától 12-ig tartott."

A számtalan üdvözlő beszédet és a felszentelési szertartást követően díszebédre és 600 városi szegény megebédeltetésére került sor. Dr. Förster Kálmán Salgótarján polgármestere a következő szavakkal köszöntötte az ünnepséget: "Nemcsak az északi plébániának ünnepe ez a mai és holnapi nap, de ünnepe Salgótarján város egész lakosságának is."

/Bódi Györgyné/

GYEREKEKNEK

VÉDETT MADARAINK

A magyar nép közismert és kedves madara a GÓLYA. Eredetileg a mocsaras ligeterdők madara volt, de ma már sajátos módon az ember építményein, tornyokon, kéményeken találja meg elsősorban a fészkelőhelyét.

Hazánkban körülbelül 5000 pár gólya él, jóval kevesebb, mint évtizedekkel korábban.

Dél-afrikai téli szállásáról március közepén érkezik és április második, május első felében rakja le 3-6 tojásos fészkealját. Költési ideje 29-30 nap, a fiókák 7-8 hetes korukban repülnek.

Az emberi környezetben fészkelők az utóbbi időszakban jelentős károkat szenvednek a légvezetékektől, drótnak repülésből adódó törések és áramütések révén.

A Budapesti Állatkert rendszeresen gyűjti a sérült, szabad életmódra alkalmatlan gólyákat. Az ilyen fogsági példányok zárttéri körülmények között fészkeltek is. A gólya 1901 óta védett madár Magyarországon. Értéke: 10.000 Ft.

Irodalom: Vörös Könyv, Bp.: Akad. K., 1989.

/Füzesi Istvánné/

Április 22. A FÖLD NAPJA

Az Egyesült Államokban 1970. április 22-én ünnepelték először a Föld Napját. Mi magyarok csak 1990-től tartjuk számon ezt a napot.

Sajnos veszélyben van Földünk, az emberiség, az állatvilág, a növényvilág, a víz, a levegő.

Vigyázzatok, óvjátok Ti is Földünket, amelyen élünk.

Somlyó Zoltán
A FÖLD
(részlet)

A föld azoké, akik rája lépnek.
A föld hazája minden népnek.
Van rajta sok völgy, sok halom,
sok bánya, gyár és sok malom.

Van rajta tenger, folyó és patak,
a vizekben szép kövér halak.
A tenger tükrén nagy hajók,
és messze partok, elérni valók.

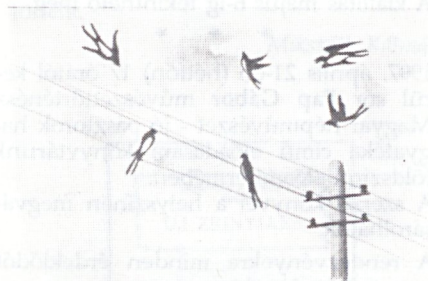
VERS

Czeplédy Gabriella

Megjött a fecském

Szelek szárnyán
napsugárral,
megérkezett
víg nótával.

Folyton-folyvást
csicsereg,
csengő hangja:
KIKELET!

ÉVFORDULÓ

ÁGAI ÁGNES költő és műfordító 65 évvel ezelőtt született Szegeden.

Orosz-magyar szakos tanári diplomát szerzett az ELTÉN, Budapesten 1956-ban. 1970-ig tanított, majd a Móra Ferenc Könyvkiadó szerkesztője lett, egészen 1989-ig. 1957-től jelentek meg versei, tanulmányai, fordításai a cseh és az orosz irodalomból.

Szereti az állatokat, szívesen foglalkozik zenével.

Műveiből: Kamaszságok (Versek, 1985)

Nyuszikönnyek (Mesefordítások, 1980)

A titkokat az ujjaimnak mondom el (Prózaversek, 1983)

Tőtágas (Gyermekversek, 1976)

/Máté Lászlóné/

ÚJ KÖNYVEINK

HUNOK

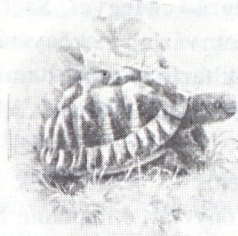
Rege a csodaszarvasról, mely kivette Hunor és Magyar népét Ázsiából: rege a hunok hős vezéreiről, híres nagy vándorlásáról.

Ilyen és ehhez hasonló történeteket ismerhetünk meg a Mítoszok és legendák sorozat most megjelent kötetéből.

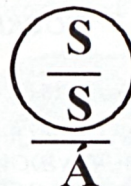
DURRELL, Gerald: Tóbiás a teknős

Ez a mesés, ám igaz történet Korfun játszódik, egy gyönyörű görög szigeten. Bajba jut egy Tóbiás nevű teknős, de aztán szerencsésen megmenekül. A többit megtudhatjátok, ha elolvassátok a könyvet.

/Horváth Andrásné/

REJTVÉNY

Egyházi személy zenei rendezvényen vesz részt. Ki ő és hol van?

Beadási határidő: Április 20.

A márciusi rejtvény megfejtése:

a város: HANNOVER

az ország: NÉMETORSZÁG

Nyerteseink:

Lukács Heléna, St., Ifjúság u. 35.; Bazsalya Emese, St., Kálmán Im. u. 54.; Gazsi Eszter, St., Béke krt. 7.

ÚJ VIDEOFILMJEINK

ELFÚJTA A SZÉL

Reménytelen szerelem egy életen át.

Az amerikai polgárháború idején játszódó történet főhőse egy georgiai ültetvényes gyönyörű lánya, Scarlett O'Hara.

A tüzes és makacs teremtés hiába szerelmes a szomszéd birtokos legidősebb fiába, Ashley-be, a fiatalember mégsem őt, hanem unokatestvérét választja. Házasság és pusztulás, születés és halálozás kíséri végig Scarlett életét, melyben egy különös férfi, Rhett Butler válik főszereplővé...

A Margaret Mitchell világhírű regényéből készült filmet Victor Fleming rendezte. A monumentális alkotásban olyan híres művészeket tekinthetünk meg, mint Vivien Leigh, Clark Gable és Leslie Howard.

Az 1939-ben bemutatott filmet a világ egyik legismertebb és legnépszerűbb alkotásaként tartják számon (Eredeti címe: Gone with the wind), amit 1940-ben kilenc Oszkár-díjjal tüntettek ki.

A kétrészes filmhez jó szórakozást kívánunk!

/Kapás Tünde/

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Nógrád Megyei Szervezete szeretettel várja a könyvtárügyet fontosnak tartó, s azért tenni akaró személyek és intézmények jelentkezését.

Információk és jelentkezés: Balassi Bálint Könyvtár, Menichné Molnár Éva

Péntek Esti Muzsika

K O J A K

Kortárs Jazz Klub

ROCKRESSIVE

Április 4. 18.00 óra

CHARLIE HADEN: Quartet West
BLACK WIDOW
STEPHAN MICUS:
Till the end of time

* * *

Április 18. 18.00 óra

MILES DAVIS:
Seven steps to heavens
FAMILY.
SzaMaBa TRIO: Anima

A klub támogatója:
DUNAHOLDING, Salgótarján

H Í R E I N K

Április 4-én 10 órai kezdettel **Mikszáth Kálmán műveltségi versenyre** kerül sor intézményünk szervezésében. A vetélkedőn kilenc - 3 erdélyi, 3 felvidéki és 3 nógrádi - középiskolás csapat ad számot a 150 éve született nagy író életművéről szerzett ismereteiről.

A műveltségi verseny támogatói: Nógrád Megye Közgyűlése Országos Mikszáth Kálmán Emlékbizottság Centrum Áruház, Salgótarján Sándor Bt., Kazár Palóctáj Sütőipari, Kereskedelmi Szolgáltató Kft., Salgótarján Salgó-Pezsgő Kereskedelmi Kft., Salgótarján

* * *

1997. április 22-én (kedden) 15 órakor nyílik **Huller Ágoston**: Előjáték Celanói Tamás verseihez - Versekhöz készült hangulatképek - c. kiállítása a Bóna Kovács Károly Galériában.

A kiállítás május 6-ig tekinthető meg.

* * *

1997. április 21-én (hétfőn) 17 órától kerül sor **Pap Gábor** művészettörténész Magyar népművészet - jó pásztorok hagyatéka című előadására könyvtárunk földszinti előadótermében.

A szerző könyvei a helyszínen megvásárolhatók.

A rendezvényekre minden érdeklődőt szeretettel várunk!

SZÍNHÁZ

1997. május 27-én 18 órakor kerül bemutatásra

Csalog Zsolt

CSENDET AKAROK

című monodrámája.

Előadja: FULLAJTÁR ANDREA f.h.

Jegyek a könyvtár ruhatárában vásárolhatók 300,- Ft-os áron hétfőn 10-15.30, kedd-péntek 10-18 óráig, szombaton 9-13 óráig.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

ZENÉS PIHENŐ

1997. április 11-én és 25-én 18 órától

szeretettel várunk mindenkit, aki nyitott a szép zenére, szeretne kikapcsolódni, pihenni, feltöltődni.

A foglalkozást vezeti:

MÁRTON REZSŐ

Költészet Napjához kötődő rendezvényeink

A rendezvények helyszíne a Balassi Bálint Könyvtár

1997. április 9-én, 10 órakor

Zenés - verses délelőtt

Eczl Margit és Vitai Ildikó előadóművészek Szállj költemény c. gyermekprogramja

* * *

Április 9-én, 16.30 órakor

Versek salgótarjáni költőktől

A Balassi Bálint Asztaltársaság: Asztaltársasági Füzetek legújabb számának bemutatója

Közreműködnek: a szerzők, Csesztvényi Tímea (Zeneiskola), Szlobodnyik Krisztina és Jakab Gabriella (Bolyai J. Gimnázium)

* * *

Április 10-én, 17.00 órakor

Kárpátaljai Irodalmi Est

Vendégek: Vári Fábián László költő, S. Benedek András művelődéstörténész, Dinnyés József előadóművész és Pál József főszerkesztő

* * *

Április 11-én, 11.00 órakor

Gyermek Parnasszus

Vendég: Turczy István főszerkesztő
Közreműködnek a Somoskőújfalui Általános Iskola diákjai

* * *

Április 11-én, 15.00 órakor

Központi ünnepség a József Attila Művelődési Központban

Köszöntő - Petróczi Éva költő

Pódiumelőadás - Tóth Henrietta

Koszorúzás

Költészet Napi Ankét

Vendég: Petróczi Éva és Turczy István költők

Házigazda: Pál József, a Palócföld c. folyóirat főszerkesztője

NYITVATARTÁS

HÉTFŐ	Szünnap
A földszinti folyóiratolvasó látogatható	10 - 15.30
KEDDTŐL - PÉNTEKIG	10 - 18
Zenei részleg	13 - 18
SZOMBATON	9 - 13

TELEFONSZÁMAINK

Központ 416-777

MELLÉKÁLLOMÁSOK

Általános tájékoztatás	31
Kölcsonzés, nyilvántartás	28
Szaktájékoztatás	25
Gyermekkönyvtár	32
Megyei módszertan, ellátóközpont	20

HÍRMONDÓ Kiadja a Balassi Bálint Könyvtár. Felelős kiadó: Fehér Miklós ig. Megjelenik: havonta HU ISSN 1218-1994. Szerkesztőbizottság: Balogh Zsuzsanna, Bódi Györgyné, Gece Zsuzsanna, Oroszné Katona Anna, Füzési Istvánné